

Kan fripoliseproblemet løses?

Thorstein Øverland
Pensjonistforbundet

Pensjonistforbundet

Hva er problemet?

- Pensjoner fra fripoliser blir nesten ikke regulert etter 2007
 - Pensjonene faller i verdi i takt med økning av konsumprisindeksen
 - Ved 2 % årlig inflasjon reduseres verdien med 18 % hvert ti-år
 - Gjelder mer enn 700.000 personer med tjenstepensjon fra private foretak. 350 milliarder kroner, som vil stige til 500 mrd.
- Fripolisemarkedet har brutt sammen
 - Ingen konkurranse, ingen flyttemuligheter
 - Livselskapene må forvalte fripolisene med mål om å beskytte egenkapitalen, ikke å gi kundene best mulig avkastning
 - Ekstreme krav til egenkapital har fjernet mulighet for nye aktører på fripolisemarkedet, og ført til at ett selskap ble presset ut (Silver)
 - Fare for at pensjonskassene blir rene fripoliseselskaper, som Silver

Kan problemet løses?

Hippe og Lillevold har pekt på tre veier ut av uføret. Før vi vurderer alternativene, la oss se på noen fakta:

1. Poenget med forvaltning av pensjonsprodukter er å hente ut den økonomiske fordelene av at langsiktig kapital kan forvaltes langsiktig. Det gjelder også fripolisene.
2. I det lange løp er avkastningen fra egenkapital større enn renter fra utlån. Aksjer gir bedre avkastning enn obligasjoner.
3. Et livselskap kan ikke investere i aksjer uten å kunne utjevne resultatsvingninger.
4. Et livselskap vil ikke investere til kundenes fordel hvis ikke selskapet har samme økonomiske interesse som kundene.

De norske lovgiverne ser annerledes på det

1. Langsiktig forvaltning? Nei, kortsiktig er bedre: Krav til årlig minsteavkastning. Utdeling av hvert års overskudd med endelig virkning. Kunden kan si opp avtalen på kort varsel.
2. Aksjer? Skogstad Aamo: «Finansdepartementet følte kanskje at det var like greit at livsforsikring holdt seg unna aksjer». I dag er mindre enn 5 % av fripolisekapitalen plassert i aksjer.
3. Utjevning av resultater? Nei, små muligheter til å bygge andre buffere enn egenkapital.
4. Selskap og kunder – felles økonomiske interesser? Nei, fra 2008 ble det enda større forskjell enn før.

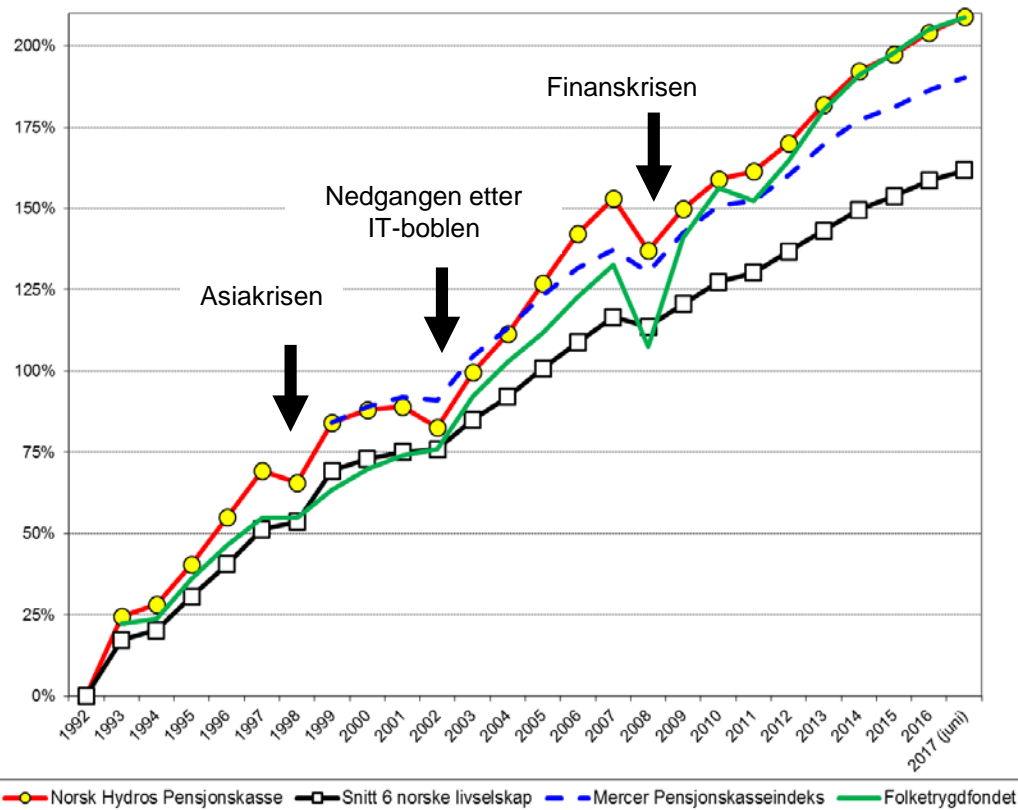
Norsk Hydro har sin egen pensjonskasse, og bestemmer selv:

1. Langsiktig forvaltning? Ja.
2. Aksjer? Ja, porteføljen består av 40 % aksjer, 20 % eiendom og 40 % obligasjoner
3. Utjevning av resultater? Ja, Norsk Hydro stiller med nødvendig egenkapital
4. Selskap og kunder – felles økonomiske interesser? Ja, Norsk Hydro er både pensjonskassens sponsor og hovedkunde (men det kan forandre seg når fripoliseandelen øker)

Akkumulert avkastning NHP vs. Livselskaper

1993 – 2017 (juni)

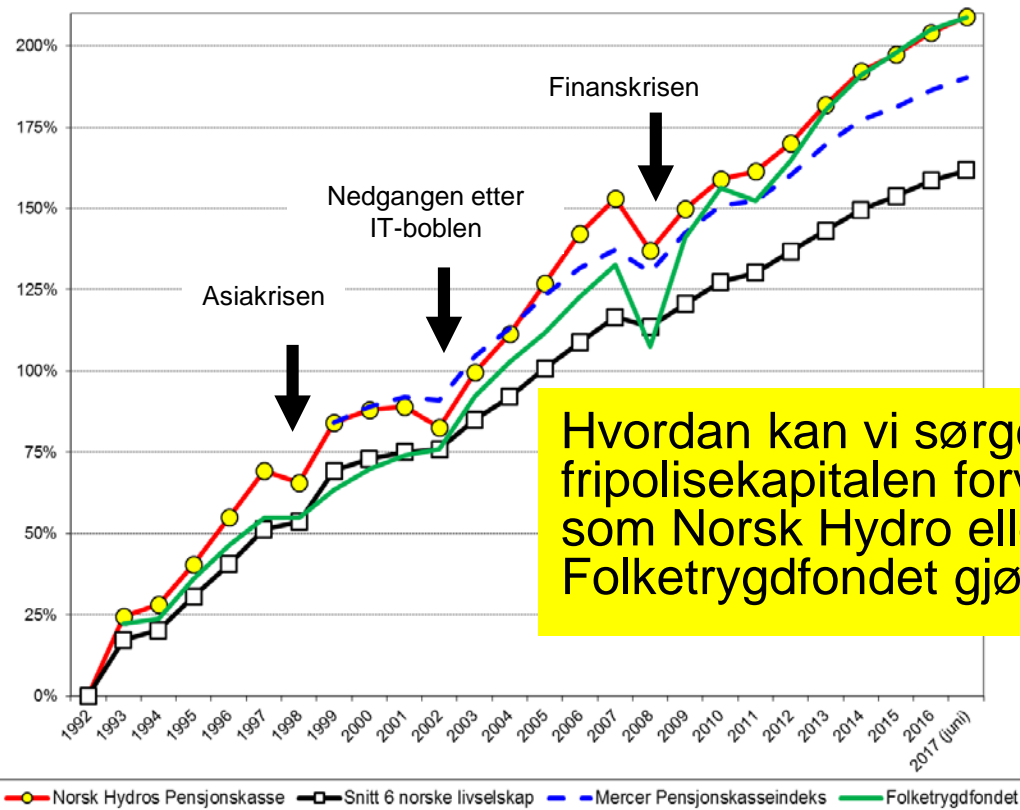
	Norsk Hydros Pensjonskasse	Snitt 6 største livselskaper*)	Mercer Pensjonskasseindeks**)	Folketrygd-fondet
Geometrisk avkastning				
Snitt 1993 - 2016	8,1 %	6,5 %	NA	8,0 %
Snitt siste 10 år	5,9 %	4,9 %	5,3 %	7,2 %
Snitt siste 5 år	8,5 %	5,7 %	6,8 %	10,5 %
Snitt siste 3 år	7,4 %	5,1 %	5,6 %	8,3 %
siste år YTD (2017)	4,8 %	3,3 %	3,9 %	3,7 %

(6) *) KLP, Nordea Liv, Oslo Pensjonsforsikring, Sparebank 1 Livsforsikring, Storebrand Livsforsikring og DNB Livsforsikring

***) Likevektet gjennomsnitt av ~ 30 norske private og kommunale pensjonskasser

Akkumulert avkastning NHP vs. Livselskaper

1993 – 2017 (juni)

	Norsk Hydros Pensjonskasse	Snitt 6 største livselskaper*)	Mercer Pensjonskasseindeks**)	Folketrygdfondet
Geometrisk avkastning				
Snitt 1993 - 2016	8,1 %	6,5 %	NA	8,0 %
Snitt siste 10 år	5,9 %	4,9 %	5,3 %	7,2 %
Snitt siste 5 år	8,5 %	5,7 %	6,8 %	10,5 %
Snitt siste 3 år	7,4 %	5,1 %	5,6 %	8,3 %
siste år YTD (2017)	4,8 %	3,3 %	3,9 %	3,7 %

(7) *) KLP, Nordea Liv, Oslo Pensjonsforsikring, Sparebank 1 Livsforsikring, Storebrand Livsforsikring og DNB Livsforsikring

***) Likevektet gjennomsnitt av ~ 30 norske private og kommunale pensjonskasser

Fripoliserapporten skisserer tre modeller

- Modell 1: Bedre rammevilkår til eksisterende aktører
 - Mulig å gjøre det enklere å investere i aksjer, f.eks. redusere kapitalkrav, adgang til å bygge buffere, nye produktregler (f.eks. sluttgarantier). Men stor fare for at endringene bare vil øke fortjenesten for eierne, ikke bidra til større investeringer i aksjer.
 - Årsaken: Asymmetrisk fordeling av gevinst og tap.
 - Et livselskap får 20 % av gevinster og 100 % av tap.
 - Norsk Hydro får 100 % av gevinster og 100 % av tap.
 - En kapitalforvalter tar ikke optimale investeringsbeslutninger hvis ikke gevinst og tap vekter like mye
 - Vanskelig å se noen løsning hvor det kan skje uten at forvaltning av fripoliser kobles fra interessene til livselskapenes eiere
 - Ikke uten grunn at alle store institusjoner som forvalter tjenstepensjonsordninger i andre land, er kundeeide foretak
 - Dessverre for sent å gå tilbake til gjensidig selskapsform

Modell 2 og 3 kan gi grunnlag for god forvaltning av fripolisekapitalen

- Modell 2 og 3 medfører at porteføljen overføres fra store finanskonserner til en felles forvaltning, enten en frivillig felles selskapsløsning (Norsk Fripolise) eller en løsning hvor staten garanterer pensjonene
- Samtidig kan fripoliser overføres fra pensjonskassene
- Begge løsninger krever statlig medvirkning. Vil staten det?
- Det bør den:
 - Gjelder svært mange menneskers velferd
 - Stor samfunnsøkonomisk betydning
 - Fripolisesituasjonen er et resultat av et norsk eksperiment, som har mislykkes. Den som har hatt ansvaret, bør rydde opp etter seg.
 - Vil ikke koste staten noe, sett over flere år

